

שלחן ערוך אורח חיים תלא, א - בתחלת ליל י"ד בניסן בודקים את החמץ לאור הנר, בחורין ובסדקין, בכל המקומות שדרך להכניס שם חמץ.

משנה ברורה סימן תלא ס"ק ב (ב) בודקין וכו' - וגם צריך לבטל אז את החמץ וכדלקמן בסימן תל"ד ס"ב ומן התורה באחד מהן סגי דכשמבטלו בלבן ומפקירו שוב אינו שלו ואינו עובר עליו וכ"ש כשבדקו ומחפש אחריו ומבערו מן העולם אלא שחז"ל החמירו דלא סגי באחד מהן אלא בשניהם דוקא לפי שחששו אחר שהבטול תלוי במחשבתן של בני אדם ובדעותיהן אולי ירע בעיני האדם שיש לו חמץ בעד כמה אלפים להפקיר ואף שבפיו יאמר שיהיה בטל והפקר וחשיב כעפרא מ"מ לבו לא כן יחשוב ולא יבטלנו בלב שלם והרי הוא עובר בבל יראה שהרי לא הוציא מביתו ועוד שמא מתוך שרגילין בו כל השנה אם יהיה בביתו ורשותו גזרינן שישכח ויבוא לאכול ולכן תקנו חז"ל שאע"פ שמבטל לא סגי אלא צריך לבדוק לבערו מן העולם ומ"מ צריך לבטל ג"כ שמא לא יבדוק יפה וימצא חמץ בפסח ויעבור עליו:

פסקי תשובות אורח חיים סימן תלא אות ד

מ"ב סק"ב: אם יהיה החמץ בביתו גזרינן שישכח ויבוא לאכול לכן תיקנו חז"ל שאעפ"י שמבטל לא סגי אלא צריך לבדוק לבערו מן העולם. והסכימו הרבה¹⁴ פוסקים שצריך בבדיקת חמץ לחפש גם אחר פירורי חמץ פחות מכזית ולבערם מביתו, ואף שאמרו בגמ' (פסחים ו ב) פירורים לא חשיבי ואינו עובר עליהם בבל יראה, מ"מ זה¹⁵ דווקא לענין שאין צריך לבטלם, אבל עדיין יש חשש שיבוא לאכול, ובחשש שמא יבוא לאכול לא חילקו בין פירורים לגלוסקא שיש בה כזית. ולפי"ז יש¹⁶ להקפיד לבדוק את הספרים שחושש שהשתמש בהם בעת סעודה ונפלו בהם פירורי חמץ, וכיון שיש קושי בדבר אזי במשך ימות השנה יזהר שלא להשתמש בעת סעודה בספרים שיועד שיצטרך ללמוד או לעיין בהם בפסח, ושאר הספרים שאינם נצרכים לו לפסח יסגרם בארון או יעמיד בפניהם מחיצה וימכרם לנכרי. ומ"מ נראה¹⁷ שפירורים קטנים מאד כמו בין חריצי המרצפות וכדו' א"צ לבדוק אחריהם, שבאלה אין כלל החשש שמא יבוא לאוכלם, ועוד משום שמאוסים ובדרך כלל נשטפים ע"י חומרי ניקוי המפסידים החמץ.

¹⁴ . עיין סי' תמ"ב מ"ב סק"ג שמביא מחלוקת הפוסקים בזה, וכתב שם דדעת הרבה פוסקים שצריך ביעור, וכ"פ בשו"ע הרב שם סע' כ"ח. ובחיי אדם כלל ק"ט דין י' שעיקר תקנת חז"ל בבדיקה לאור הנר בחורין ובסדקין הוא משום פירורים, וכ"כ בס' מחנה ישראל מהחפץ חיים פ"י שאף פירורים שאין עוברים עליהם בבי"ב ובי"ב צריכים בדיקה.

¹⁵ . חזו"א סי' קט"ז סק"ג וסק"ד.

¹⁶ . מעשה רב להגרי"א אות קע"ח (ובערוה"ש סוס"י תמ"ז שיש להקפיד מפורים ואילך שלא יכנסו פירורים לתוך הספרים), ובאורחות רבנו פסח אות כ"א שהחזו"א והגרי"א קניבסקי זצ"ל נהגו להתחיל לבדוק הספרים שהיו משתמשים בהם בפסח כמה ימים לפני הפסח והיו בודקים כל דף ודף (ועקב כך לא היו יכולים להניח הבדיקה הזאת לליל י"ד מחמת הזמן הרב שלוקח בדיקה כזו), ושאר הספרים היו מוכרים במכירת חמץ לנכרי. ובשו"ת אור לציון להגר"צ אבא שאול שליט"א ח"א סי' ל"ב כתב שלא ראינו לרבותינו שנהגו לבדוק הספרים קודם פסח, וכיון שביטלו החמץ שוב לא חיישי לפירורין דלא חשיבי, וכ"כ בהגש"פ חזו"ע הל' בדיקת חמץ הע' ד' דסמכין על הביטול ואין בודקין הספרים מפירורי חמץ.

¹⁷ . סידור פסח כהלכתו פ"ג הערה 39. וכ"ה באורחות רבנו פסח אות ט' בשם החזו"א והגרי"א זצ"ל שאמרו שא"צ לבדוק בין חריצי המרצפות ואכן לא היו בודקין שם (בשע"ת מביא בענין אונן שפטור ממצוות בדיקה, ויבדקו לו אחרים, ויקנה להם חמצו כי אם יבדקו בתורת שליחות צ"ע אם יברכו, כי האונן עצמו אינו מחויב. ובכה"ח סק"ח כתב שכשמברך השליח על בדיקת ביתו יכוון גם על בדיקת בית האונן, ובמקראי קודש פסח סי' מ"ד מסתפק אם לא מינה האונן שליח, ולא בדקו חמצו בליל י"ד, אם יוכל לברך כשבדק ביום י"ד דאולי הוא בתורת תשלומין לליל י"ד וכיון שלא היה מחויב שוב אין לו תשלומין, וצידד לכאן ולכאן, ובסידור פסח כהלכתו פ"ב הע' 47 העלה שיש לו לברך דאינו מתורת תשלומין עיין שם. האונן אומר "כל חמירא" וכו' דחייב בביטול חמצו דאין בזה משום טירדא, וכן חייב למכור ולשרוף חמצו כי חייב בכל מצוות ל"ת שבתורה - מטה אפרים הל' אנינות אות ח').